

ps/js

Lausunto HE 94/2015 vp

Lausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle hallituksen esityksestä HE 94/2015 vp

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Suomen Journalistiliittoa lausumaan hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain ja työttömyysturvalain muuttamisesta HE 94/2015 vp. Journalistiliitto kiittää mahdollisuudesta saada lausua asiasta, mutta lausumme ainoastaan työttömyysturvalain muutosesityksestä.

Hallituksen esityksessä selkeytetään onnistuneesti rajanvetoa yrittäjien ja omassa työssä työllistyvien välillä. Myös esityksen tavoite on oikea. Kuitenkin esityksen yksityiskohtaiset perustelut voivat vaikeuttaa itsensätyöllistämistä ja työttömyysturvan saamista. Lisäksi esityksen tavoitteet ovat riittämättömiä itsensätyöllistäjien ja yrittäjien aseman parantamiseksi.

Esityksen työttömyysturvalain 8 § yksityiskohtaiset perustelut vaikeuttavat itsensätyöllistämistä ja yrittäjyyttä

Esityksen työttömyysturvalain 8 § yksityiskohtaisissa perusteluiden ensimmäisessä kappaleessa ehdotetaan lisättäväksi työttömyysturvalain 8 § 2 momenttiin edellytys siitä, että työttömyysetuuden saaminen edellyttää yrittäjän eläkevakuutuksesta luopumista. Tämä ei tule edistämään esityksen tavoitteita.

Esityksessä ei käy ilmi, miten esitetty uusi työttömyysturvalain 8 § 2 momentin suhtautuu työttömyysturvalain 6 § 1 momentin 2 kohdan palkansaajaan rinnastettavan yrittäjän toimeksiantosuhteiden päätymiseen. Tämä asia on ollut jo nykyisen voimassa olevan lain epäselvä kohta muutoksenhakuelimille ja TE-keskuksille.

Asian selkeyttämiseksi työttömyysturvalain 8 § yksityiskohtaisiin perusteluiden ensimmäiseen kappaleeseen tulisi lisätä: "Palkansaajaan rinnastettavalta yrittäjältä ei edellytetäisi YEL-vakuutuksesta luopumista, vaan edellytykset työttömyysetuuksille määräytyvät työttömyysturvalain 6 § 2 momentin 2 kohdan mukaan." Jos kirjaus jätetään tekemättä, palkansaajaan rinnastettavan yrittäjän asema jää epäselväksi.

YEL-vakuutuksen luopumisedellytys tarkoittaa sitä, että itsensätyöllistäjä, esimerkiksi parturi-kampaaja, hieroja tai freelance-toimittaja,

ps/js

Lausunto HE 94/2015 vp

ei voi saada peruspäivärahaa tai yrittäjän ansiosidonnaista työttömyysturvaa ajalta, jos hänen päätoiminen työnsä muuttuu sivutoimiseksi.

Toiminta tulisi lopettaa kokonaisuudessaan, koska henkilö ei voi tehdä toimeksiantoperusteista työtä, jos YEL-vakuutus ei ole voimassa. YEL-vakuutus on oltava aina voimassa, jos henkilö tekee ei-työsuhteista työtä ja toiminta ylittää kalenterivuonna vahvistetun YEL-työtulon.

Esityksellä on työmarkkinoita passivoiva vaikutus, eikä sitä voida pitää perusteltuna työmarkkinoiden muutoksessa, jossa itsensätyöllistäminen on kasvanut. Henkilö voi olla samanaikaisesti itsensätyöllistäjä tai työsuhteinen, jolloin ajaututaan rajanveto-ongelmiin toiminnan päätoimisuudesta. Sivutoimisella itsensätyöllistäjällä tulee olla voimassa oleva YEL-vakuutus, jos työtulo ylittää kalenterivuositain vahvistetun työtulon. Tällöin on pohdittava, onko henkilö päätoiminen yrittäjä vai palkansaaja.

Esitys tarkoittaisi sitä, että kerran päätoimiseksi tulkittu itsensätyöllistäjä tai yrittäjä ei voisi saada työttömyysetuuksia, ellei hän lopeta toimintaansa kokonaan. TE-keskuksen, työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan ja vakuutusosoikeuden tulkintakäytännössä työtön työnhakija on tulkittu päätoimiseksi yrittäjäksi, vaikka toimintaan käytetty työmäärä olisi erittäin vähäinen.

Vakuutusosoikeus on ratkaisussa Dnro 2217/2014/1742 katsonut, että freelance-journalistin kolmen tunnin työkuukaudessa täyttää päätoimisen yrittäjyyden kriteerin, vaikka henkilöllä ei ollut lainkaan yritysmuotoa tai toiminnasta saatuja tuloja. Vakuutusosoikeus piti raskauttavana seikkana sitä, että hän pyrki työllistymään aktiivisesti toimeksiantoperusteiseen työhön.

Esitys on riittämätön tavoitteisiin nähden

Esityksen tavoitteena on madaltaa kynnystä uusien työtilaisuuksien etsimiseen ja vastaanottamiseen. Tämä tavoite ei toteudu nykyisellä esityksellä.

Työttömyysturvajärjestelmä on vanhakantainen ja luokittelee henkilön joko työttömäksi, omassa työssään työllistyväksi, yrittäjäksi tai työntekijäksi. Tosiasiassa henkilö voi tehdä työtä samanaikaisesti työtä toimeksianto- ja työsuhteessa. Työnsuorittaja ei voi aina tosiasiallisesti vaikuttaa siihen, tekeekö hän työsuorituksen työ- vai toimeksiantosuhteessa.

Jos työtön työnhakija tekee toimeksiantoperusteista työtä, hänet luokitellaan hyvin nopeasti päätoimiseksi yrittäjäksi tai omassa työssään työllistyväksi, jolloin hän ei saa työttömyysturvaa. Tämä on johtanut siihen, ettei työttömän työnhakijan kannata ottaa vastaan toimeksiantoperusteista työtä, jos perusturvan menettämisen vaara on suuri.

Siltasaarenkatu 16, 7. krs
PL 252, FIN-00531 Helsinki
Puh. +358 9 6122 330
Fax +358 9 605 396

www.journalistiliitto.fi
FI03 8000 1000 0940 87 DABAFIHH

Broholmögatan 16, 7. vån
PB 252, FIN-00531 Helsingfors
Tel. +358 9 6122 330
Fax +358 9 605 396

www.journalistiliitto.fi
FI03 8000 1000 0940 87 DABAFIHH

Jos sen sijaan työtön työnhakija tekee keikkatyötä työsuhteessa, hän saa työttömyysetuuksia normaalilla tavalla työkeikan päätyttyä.

Työttömyysturvalain mukaan työsuhteessa tehdyllä kokoaikatyöllä tarkoitetaan työtä, jossa työaika on enemmän kuin 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäisajasta. Jos työ ei ole kokoaikaista, työtön työnhakija voi saada soviteltua päivärahaa joko Kansaneläkelaitokselta tai työttömyyskassasta.

Työttömyysturvalain mukaan henkilön katsotaan työllistyvän päätoimisena yrittäjänä, jos toiminnan työ määrä on esteenä kokoaikatyön vastaanottamiselle. Jos esimerkiksi itsensä työllistäminen tulkitaan päätoimiseksi yritystoiminnaksi, työtön työnhakija ei voi saada lainkaan työttömyysetuuksia.

Päätoimisuuden arviointi on tällä hetkellä sattumanvaraista eikä työtön työnhakija voi olla varma siitä, millaisen päätöksen alueellinen TE-keskus tekee. Ongelmana on, että työ- ja elinkeinoministeriön ohjeet mahdollistavat kahdensuuntaisen päätöksen teon samoilla taustatiedoilla. Oikeusvarmuuden puuttuminen aiheuttaa sen, ettei työtön työnhakija uskalla ottaa vastaan toimeksiantoperusteista työtä, mikä passivoi työnhakijaa.

Lisäksi Journalistiliitto haluaa kiinnittää sosiaali- ja terveysvaliokunnan huomion palkansaajaan rinnastettavan yrittäjän määritelmän piiriin pääsemisestä. Vakuutusosoikeuden mukaan työnhakijan on näytettävä toteen, ettei hänellä ole enää jäljellä kuin harvalukuisia toimeksiantajia. Työnhakijan ilmoitusta ei ole pidetty riittävänä, vaan työnhakijalle on asetettu näyttötaakka asiasta. Työnhakija ei kuitenkaan voi osoittaa tätä seikkaa, josta hänellä ei ole mitään näytettävää, jos jäljelle jääviä toimeksiantoja ei ole.

On huomioitava myös, että palkansaajatyötä ja yrittäjätyötä ei voi tällä hetkellä vakuuttaa ansiosidonnaisessa työttömyysturvassa samanaikaisesti palkansaajakassassa, jos henkilön työttömyysturvasäilytys vaihtelee säännönmukaisesti. Työttömyysturvalaki vaatisi uudistuksen, joka ottaisi paremmin huomioon työn uudet muodot.

Helsingissä 16.11.2015,

Suomen Journalistiliitto - Finlands Journalistförbund ry

Petri Savolainen
Edunvalvontajohtaja, OTK

Jussi Salokangas
Lakimies, OTM